

for første Gang i Englands Historie talte ved et offentligt Møde. Birmingham fulgte snart efter, og nu følger store Møder, indvarslede af Kvinder og med kvindelige Talere Slag i Slag Landet over. Det var en Tid hvis Kendetegn var et enestaaende Samarbejde blandt Kvinderne. Et svært Slag for deres Forhaabninger var det, da Stuart Mill ved Parlamentsvalgene i 1869 maatte vige Pladsen for en konservativ Modstander.

Det er svært at begrænse sig, naar man vil give et Resumé af en Bog som Helen Blackburns. Den indeholder saa mange interessante Træk, saa mange mindeværdige Udtalelser af betydelige Mænd og Kvinder, viser paa en saa anskuelig Maade den engelske Kvindes voksende Indflydelse i Samfundet, selv om Hovedmaalet endnu ikke er naaet. Strøge Arbejdsaar begyndte med 1870. Man faar et lille Begreb derom, naar man hører, at over hundrede Kvindemøder blev afholdt i Løbet af 6 Maaneder i England alene for ikke at tale om Skotland og Irland for Parlamentsdebatten i 1873, og naar man dertil husker, at hvert Møde med kvindelige Talere dengang var en Begivenhed. Mangen en Opmuntring fik de ledende paa deres Vej. De mærkede, hvorledes Interessen for og Kendskab til Deres Sag voksede, men samtidig begyndte den Obstruktionspolitik i Parlamentet, som endnu føres, og som dengang allerede tilføjede Forhaabningerne om en snarlig Løsning af Spørgsmaalet de første svære Slag. Allerede i 1870 ser vi det Sær syn, at Lovforslaget „for the Removal of the Electoral Disabilities of Women“ (Ophævelsen af Kvindens Umyndighed som Vælger) ved 2. Behandling blev vedtaget i Underhuset med 124 Stemmer mod 94. Gladstone, Regeringens daværende Chef, modsatte sig Lovforslaget, og dermed var dets Skæbne afgjort for det Aar.

Paa lignende Maade gik det i 1884, men lige rastløs arbejdede Kvinderne videre. Nu ved Tilbageblikket erkender man først hvilket kolossalt Arbejde, der er bleven præsteret. Da alle Forsøg paa at naa Maalet ad direkte Vej, slog fejl, gik de i 1885 over til den praktiske Politik. „The Primrose League 1886, „the Womens liberal Federation 1887“ og „the Womens liberal Unionist Association“ blev grundede, og i Arbejdet for og Samarbejdet med Mænd ydede de engelske Kvinder noget enestaaende.

I 1890 blev Lydia Beckers store Kraft og Støtte dem berøvet, men andre traadte til i hendes Sted og førte Kampen videre. I 1897 blev Lovforslaget om Kvindernes Stemmeret vedtaget i Underhuset med stor Majoritet, men Overhuset forkastede det paa en lidet værdig Maade.

I sin Beretning fører Forf. os helt frem til 1901. Bogen slutter med en Oversigt over Kvindernes Stilling i de store selvstyrende engelske Kolonier.

Hele Værket er rigt illustreret med Portrætter af saa godt som alle dem,

der har taget Del i den engelske Stemmeretsbevægelse. Kun Helen Blackburn's eget Billede savnes. Hun døde 11. Januar d. Aar i en Alder af 60 Aar. Ved hendes Bortgang har Englands Kvinder atter mistet en af dem, som i den sidste Halvdel af det svundne Aarhundrede var deres Hovedstøtter. Hun var Redaktør af Bladet „English Women's Review“, var utrættelig i Arbejdet for den Sag, som hun havde gjort til sit Livs Maal. Kvinderebevægelsen kendte hun ud og ind, og hun havde, ligesom Lydia Becker, en fremragende Evne til at gribe det væsentlige i enhver Sag. I England vil hun blive savnet af mange, ikke alene paa Grund af sin ædle Karakter, sin Offervillighed og Hjertensgodhed, sin Upartiskhed og Mangel paa Smaalighed. Hendes sidste store Arbejde var den her anmeldte Bog, om Stemmeretsbevægelsen i England, en Bog, som er skrevet med en saglig Dygtighed og enestaaende Kendskab til det Æmne, hun behandler, og til lige med en varm Følelse for den Sag, hun kæmpede for. Det blev hende desværre ikke forundt at opleve den store Dag, hvor Skranken maa falde og Kvinder sammen med Mænd vandrer til Valgurnen til Parlamentsvalgene.

Elly Nienstedt, f. Lempfert.

Foraar.

—o—

Den frie Udstilling har lukket sin Dør op. Antallet af Kunstværker er ikke stort — 218 Nr. — de „Indbudne“ er faa, „Gæster“ er der ingen af. Det er Medlemmerne, Kærnetropperne, der selv over Tiltrækningen, og det skal indrømmes: deres ældste holder sig unge, deres midaldrende er ikke kørt fast i Routine, deres unge er i stadig Udvikling. At Zahrtmann og Philipsen, Skovgaard og Viggo Pedersen er fortræffelige, forbavser os ikke, det er vi vant til, men ogsaa den noget yngre Stok møder med djærve, dygtige og aandsfulde Billeder. Hvor er ikke Johan Rohdes Billeder fra Hovedstadens mest maleriske Kvarter, — Wildersplads og Kanalerne paa Christianshavn — dejlige! Helt impressionistiske er Poul Christiansens Billeder, interessante hans Portrætter af Kunstnerne, der maler „al fresco“ i Viborg Domkirke.

Den frie Udstilling er et Arnested for Aquarelmaleriet, der er saa godt som forvist fra Charlottenborg. Er det, fordi en god Aquarel med Lethed slaar et middelmaadigt Oljemaleri? Elise Konstantin-Hansen har i Aar skildret Fugles Liv i fire smukke Vandfarvebilleder, af hvilke „Flyvende Maage“ maaske er det kønneste, mens de tre Hønsbilleder fortæller ypperligt om disse Husfugles Færd.

Susette Holten f. Skovgaard har atter i Aar yndige Blomsterbilleder og blandt dem en bedaaende Aquarel „Primula og Asters.“ Hvormange fortræffelige Aquareller tæller Udstillingen ikke af Syberg, Willunsen, Johannes Larsen og Peter Hansen! Blandt Figurmalerne imponerer Cle-

ment's „Pastorale“ mest, det er en smuk Bastien-Lepage'sk Komposition i et dejligt Landskab. L. Find og C. Frydensberg har udmærkede Portrætter og smukke Landskaber, og Johannes Krebs har et fint Portræt af en ung Pige, hvor det drømmende, halvt barnlige, halvt sygelige Blik er ypperligt gengivet, et karakteristisk Portræt af en gammel Dame og nogle meget tiltalende Billeder fra en lille Herregaard. Fru Edna Frølich-Stage møder i Aar med en henrivende Pastel, et Barnehoved med et utorglemmeligt Blik i de kloge Øjne. Ring har i det udmærkede Billede: „Den syge Mand“ aldeles glimrende karakteriseret saavel den syge som Hustruen, der sidder hos den syge.

Ganske monumentalt virker Møhl-Hansens Landskaber og Struckmanns Kronborg-Billeder. Philipsen har en livfuld plastisk Gruppe med et Par Heste, som en Karl vil ride ud til Svømning. Marie Carl-Nielsen, der i Aar rejser paa Ancherske Legat, udstiller nogle Portræt-Relieffer. Udstillingen indeholder endnu mange udmærkede Kunstværker, som vil ses med Interesse.

25. Marts 1903.

Agnes Luun.

Bøger.

Vald. Rørdam: Gudrun Dyre.

Mer end en Kvinde er sikkert bleven varm om Hjertet ved at læse Valdemar Rørdams Artikel i Kvindernes Blad: „Vil I finde jer i det“, har tænkt: „Der er endelig en Mand, som kan sætte sig ind i, hvad Kvinderne føler og tænker og har næret den største Taknemlighed mod ham. Saa har hun i glad Forventning grebet hans sidste Bog, Gudrun Dyre, har følt sig dybt tiltalt af de dejlige Vers, men inden hun er kommen til Bogens Slutning, har hun følt en smertelig Skuffelse. Versene — ja, de var dejlige, men Tendensen i Bogen — og det er en Bog med en bestemt Tendens — den var saa fremmed for hele Kvindens Følelsesliv, for det bedste i hende, at det voldte hende Sorg.

Bogen skildrer et Forhold mellem en ung Mand og Kvinde, Sigurd Hjort og Gudrun Dyre. Sanseligheden spiller en saa altoverskydende Rolle i dette Forhold, at man næsten ikke faar fat paa noget aandeligt Forhold mellem dem, og Blufærdighedsfølelsen krænktes paa det dybeste ved Læsningen af denne Bog. Dertil kommer, at Sigurd Hjort kræver af Gudrun Dyre Hengivelse før Brylluppet, for at de kan fejre et „Bryllup uden Vidner“. Gudrun Dyre afslaar først hans Bøn, men giver tilsidst efter, og dette skildres som noget stort. Digteren mener ikke, at G. D. er en svag Kvinde, der ikke har Kraft til ved sin dybe Kærlighed og stærke kvindelige Natur at støtte Manden i Kampen — nej, han mener, at det er noget stort, noget særligt ideelt at holde Bryllup uden Vidner. I Virkeligheden bunder Sigurd Hjorts Krav i æstetisk Raffinerthed

overfor det sanselige Forhold mellem Mand og Kvinde. Han væmmes ved den Tanke, at skulle holde Bryllup med Festmiddag osv. Men naar de saa bagefter dog holder Bryllup med Festmiddag og Taler, saa tror Verden alligevel det, de ikke vil have, den maa tro, saa kunde de ligesaa godt vente nogen Tid efter det officielle Bryllup og saa fejre „Bryllup uden Vidner“, — det blev deres Hemmelighed — og G. D. blev saa ikke tvunget ind i noget, der var hendes Natur imod. Dette vilde have været Ridderlighed hos Manden. Og er det da Fejhed, en Fordom, at Kvinden fordrer Bryllup? Nej og atter nej! Det er, fordi for hende er Brylluppet Indgangen til et nyt Liv, et Liv sammen med den Mand, hun har valgt og med hvem hun vil leve hele sit Liv i Sorg og Lyst, i Medgang og Modgang, og med hvem hun vil skabe et Hjem for deres fælles Børn. Men lige som det ikke er et Menneske nok at tro paa sin Gud i sit Lønkammer, men det ogsaa trænger til at bekende sin Tro for Menneskene, saaledes trænger Kvinden ogsaa til at bekende sin Kærlighed for Menneskene og aabenbare for alle, at denne Mand, og ham alene vil hun tilhøre i Liv og Død.

Min Mund og mit Hjerte,
De gjorde en Pagt
I Fryd og i Smerte
Af al deres Magt:
Hinanden at følge
Og aldrig at døje,
Hvad i dem er levende lagt.

Dette deilige Vers kan ogsaa anvendes paa Ægteskabet. De, som indgaar Ægteskab, har Viljen til at indgaar et livsvarigt Forhold. Og i al Kærlighed som i al Tro er der en Vilje. Og den Tilstand, som Sigurd Hjort priser, hvad fører den til andet end Løgn og Forstillelse? Løgn overfor de nærmeste, Forældre og Søskende, Løgn overfor hele Verden. — Den frie Kærlighed kan tit nok prøve at pynte sig med Idealitetens Navn, den fører altid Løgnen i sit Følge! Nej, den virkelig stolte Kvinde vil kunne se hele Verden lige i Øjnene og sige: denne Mand — og ham alene — vil jeg tilhøre af eget frit Valg hele mit Liv.

Desværre gaar de færreste Mænd uberrørte ind i Ægteskabet, mens Flertallet af Kvinderne først lærer denne Side af Livet at kende, naar de gifter sig. Mangen Kvinde har svært ved at forson sig med det Forhold, og gør det kun gennem Bevidstheden om, at det er den ene Mand, som er hendes Husbond for Gud og Mennesker, som hun tilhører for Livet. Det, som Kvinden tænker paa, naar hun gifter sig, er ikke det sanselige Forhold, nej, det er det daglige Samliv med den Mand, hun elsker, som hun længes efter, det er sin dybe Trang til Kærlighed, hun higer efter at faa tilfredsstillet, men mon ikke mangen Kvinde føler sig dybt skuffet, idet hun opdager, at det, Manden har længtes efter, har været noget helt andet.

En tysk Digter har i nogle skønne Vers skildret den Kærlighed, som har et højere Maal end Sanseligheden.

Paaskehøjtideligheden

i de sibiriske Bjergskove.

Fra russisk ved Alexandra Weihe.

Jeg kom til en ganske lille Bondeby, som vistnok ikke bestod af mere end tre Huse, og den laa ved Bredden af en Skovsø, hvor der fangedes Fisk. Der var frygteligt uciviliseret: det lod til, at Menneskene der aldrig i deres Liv havde set en „Herre“, og de stirrede paa mine Kufferter, som paa noget usædvanligt; min Jagtdragt med de grønne Kanter befølte de endogsaa, og mit engelske, dobbeltløbede Gevær gjorde et mægtigt Indtryk paa dem: kort sagt, de betragtede mig som et Væsen fra en anden Verden.

De gamle Koner sukkede, da de hørte Prisen paa Geværet, og Jegerne vilde aldeles ikke tro, at det havde kostet over halvandethundrede Rubler. Og da jeg tog mit Gulduhr frem, anslog de mig til mindst at være Millionær.

Naturligvis belejrede hele Landsbyen mig mindst et Døgn om ikke mere

Med et Ord, det var — som altid i Landsbyerne: Kommer der en rejssende, saa stimler de sammen for at se paa ham, som paa en Bjørn, der paa en Festdag forevises, og som mindes endnu mange Aar efter.

De overlod mig den bedste Hytte, og jeg kom hurtigt tilrette i den.

Og saa gik Tiden saaledes: om Morgen fik jeg koldt Vand til at vadske mig i og en varm Themaskine; om Dagen Udflugter til Søen og Skovene eller ogsaa Skiløb, om Aftenen Jægerne og Fiskernes Historier; en Dag jagede jeg Hjorte eller Elsdyr, en anden Dag var jeg med til at skellette et Elsdyrshovede, for hvilket Børnene blev helt bange, saa var jeg paa Jagt efter Trækfugle, Gæs og Ænder, og alt dette kun afbrudt af en god Søvn, eller optaget af at gøre Notiser i Rejsebogen; men paa samme Tid forsøgte jeg dog ikke at træffe og tale med de unge Piger, naar et Par uskyldige Øjne stjal sig til at kigge paa mig.

Jeg mærkede ikke, hvorledes den store Højtid Paasken nærmede sig. Jeg fik det tilfældig at vide, da jeg en Dag kom hjem og fandt min Stue fuld af en Mængde unge Koner, alle med opkiltrede Skørter, og bare Arme, barbenede og i en opløst Stemning, alle saa tilfredse over, at de uden mit Vidende havde faaet vadsket og gjort min Hytte i Stand.

Jeg standsede i Døren, saa forbavset blev jeg over det Billede, der mødte mig. Og først da huskede jeg paa, at Højtiden var forestaaende og forstod, at der i den Anledning blev gjort rent hos mig.

Jeg blev flov og gik.

Om Aftenen begyndte Paasken, den hellige Nat, med alle sine Erindringer, og jeg husker, at jeg følte mig saa underlig og ensom tilmode, at jeg forlod mit rengjorte Værelse og gik ind i Værtens Hus.

Der ventede de kun paa Midnat for at bede og for saa at indtage Paaskemaaltidet: Bønderne laa stille paa Sengestederne med de mindre Børn og fulgte Kvinderne med Øjnene; disse var stillet sammen i en Krog

og lavede endnu Mad; selv gamle Bedstemoder Onisja sov ikke, men sad paa en Bænk ved Vinduet, stønnede og ventede taalmodigt.

Jeg satte mig hos hende og begyndte at spørge hende ud om Paasken.

„Naa, Bedstemoder“, spurgte jeg hende, „tager De ind til Landsbyen for at holde Paaske, eller skal De holde den herhjemme?“

„Men, lille Fa'er til Landsbyen?“ hun blev forbauset og saa paa mig. „Siden jeg blev gift med min afdøde Mand, har jeg ikke været der.“

„Er der da saa langt dertil?“

„Nej, langt er der ikke, mit Barn, men kun ubekvem . . .“

„Hvorledes det?“ spurgte jeg.

„Man maa ride derhen, Barn, ride paa en Hest og i ikke mindre end to Døgn . . .“

Jeg lo, da jeg forestillede mig Bedstemoder til Hest, og de paa Sengestederne lo ogsaa.

„Hvorledes møder De saa Kristus? Hjemme?“

„Hjemme møder vi ham, Barn, hjemme. Naar nu den mørke Midnat falder paa, saa samles de alle hos os,